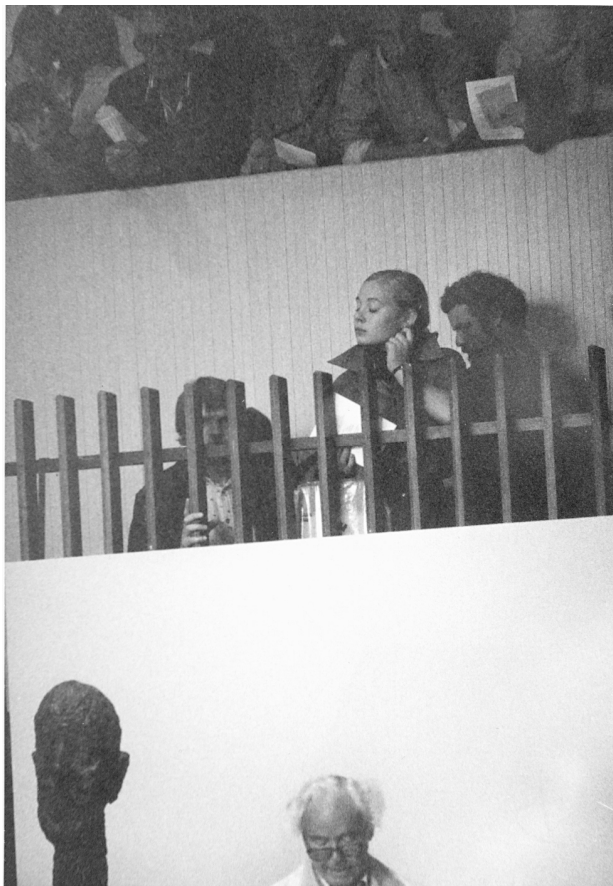

'Fremførelsens historie' – hvor bliver den af?

Per-Olof Johansson

*Thorkild Bjørnvig og de
andægtigt lyttende,
Poesiens Dag 9.
september 1979 på
Louisiana Museet.
Foto: poj*

I dag gør bogen særligt indtryk på mig. Jeg skal ikke afvise, at jeg før har læst den, Torben Brostrøms 'Litterære memoirer' 'Mens dansen den går-' fra 1994. Hvis det er Torben Brostrøm, man vil studere, kan man opsøge andre bøger af ham med erindringsvinkler. Mit ærinde er et andet. Jeg er tilbage i 94, mens jeg læser. Alle de navne der går igennem bogen med personlige møder, er jo navne, jeg selv i de årtier 40'erne 50'erne, 60'erne fulgte, iagttog, lærte af. Slutningen af 40'erne, begyndelsen af 50'erne var så nærværende, selv når man kun kendte dem fra von-hörens-sagen bagefter, det var dog min tid. Set gennem Torben Brostrøms okular, får de år nogle menneskelige dimensioner, som dengang manglede. Særligt indtryk gør det, når der passerer mennesker, der på tragisk vis indgår på dødsruten. At det gik Frank Jæger, som det gik, skyldes jo ikke kun, at han ikke mere på selvfølgelig vis ansås for den bedste. Mennesker er mennesker med så meget andet i bagagen end lige synligt. Objektivt set var modstanden vel ikke større, end han med stoisk ro kunne have afventet ikke at være skydeskive længere, men i klassen for klassikere? Det er ikke fordi han og lignende skæbner fylder i bogen, men de lægger en dæmper på musikken.

Storebror Kurt købte Vindrosen, så derfor læste jeg den epokesættende artikel af Torben Brostrøm om 'Det umådeholdne mådehold' fra bladet og første færd. Jeg var ung, der blev slået vinduer op til den friske luft, det var da bare godt. Men jeg husker også, hvad jeg mente om Rifbjergs 'Under vejr med mig selv' – som en påtaget friskhed efter min smag dengang. Siden har det været hans digte og ikke hans romaner, jeg bedst har kunnet forholde mig til – sådan kan det gå.

For ikke længe siden har jeg læst 'Knud, den store' af Hanne Vibeke Holst. I denne forekommer et middagsselskab hos Rifbjerg, som er som taget ud af '*Men dansen den går*' – hvor Knud Holst slet ikke er kommet med. Var bogen skrevet i dag – så havde han været der. Torben Brostrøm har efter udgivelsen af 'Knud, den store', fortalt om sin vinkel på mødet med Knud Holst. Uden datterens bog var Knud Holst nok gået i glemmebogen – som mange andre.

Det interessante er, at jeg ved de mange navne i '*Mens dansen den går*' – føler mig rigeligt fyldt op og ikke umiddelbart tænker på alle de mange, som ikke er kommet med ind. Litteraturhistorien har meget svært ved også at omfatte dem, der løb med ved siden af hovedfeltet.

Hvad havde Gustaf Munch-Petersen været uden Torben Brostrøms arbejde med det samlede værk? Kurt gav mig i julegave det udvalg, som var genudgivet i 46, og det gjorde stort indtryk. Ikke kun udvalget fra '19 digte', også de digte, som var lidt vel ungdommelige, man var selv ung, så de gik rent ind: 'Til mine forældre'. Det holdt stik, jeg blev ikke det, de havde forventet. Siden kastede jeg mig naturligvis over Torben Brostrøms samlede -.

Sådan vil fortiden altid have opdagelser at byde på, ingen kan vide sig sikker, det er ganske uforudsigeligt, hvad der bare forsvinder, og hvad eftertiden griber fat i.

Torben Brostrøm fortæller om de omkringfarende digtere til alskens oplæsninger og siger så:

"Det må vel høre til 'fremførelsens' historie at skildre, hvordan digtningen i nyere tid er formidlet mundtligt fra diverse tribuner og ordtelte, med andagt, lystighed, propaganda, show, til sang og musik, kammer, jazz, rock – via opsøgende grupper frem til nutidens scener på bogmesser eller til skumle cafeers kultus af messende poeter."

Meget præcist sagt – men vel en ufortalt historie? Hvem skulle fortælle den? Det kræver jo, at man har været til stede tilstrækkeligt mange steder, skrevet navne ned osv. En del af historien kan sikkert fortælles – med de navne, som har fået succes. Men selv om scenen også er Louisiana, er det dog ikke den, som kan tages for at være den dækkende. Det karakteristiske for de scener, jeg nu igennem 12-13 år har oplevet på nært hold som deltager, har været, at det netop ikke er pingerne, som fylder, skønt de også har været der og trukket feltet op. En uskyldig form for dokumentation kunne være alle de fotos og videoer, som sættes på nettet,

så måske er der basis for at samle noget op for nogle, der ikke bare vil følge snobbesporet, som det ellers er vanligt. Måske der eller bliver der noget at hente fra de forskellige lokale TV-kanaler. Hvad fotos angår, har jeg selv bidraget med en del. Mit indtryk af udfoldelserne i oplæsningsstedet Underskoven har jeg givet i en tekst trykt i min bog 'Henvendelser som digte' fra 2013. Jeg aldrig set skyggen af de førende anmeldere der, så det er ikke dem, en beskrivelse kan komme fra. Forfatterskolens elever har måske aftalt ikke at deltage på visse scener. De kunne komme til at blive tilsmudset med tekster, der er ubehjælpssomme, gammeldags, efterklange etc. etc. Jeg ved det ikke. Men i hvert fald har Torben Brostrøm ret i det, han der skrev for tyve år siden i sit tilbageblik, og det ikke blevet mindre rigtigt siden: Der ligger en opgave og venter. Først skal der vist ske et paradigmeskift, så vi forstår, at det at digte er for alle og enhver, ikke kun for en flok privilegerede forfatterskoleelever. Uden at nævne os andre, vil beskrivelsen blive højst ufuldkommen.

